

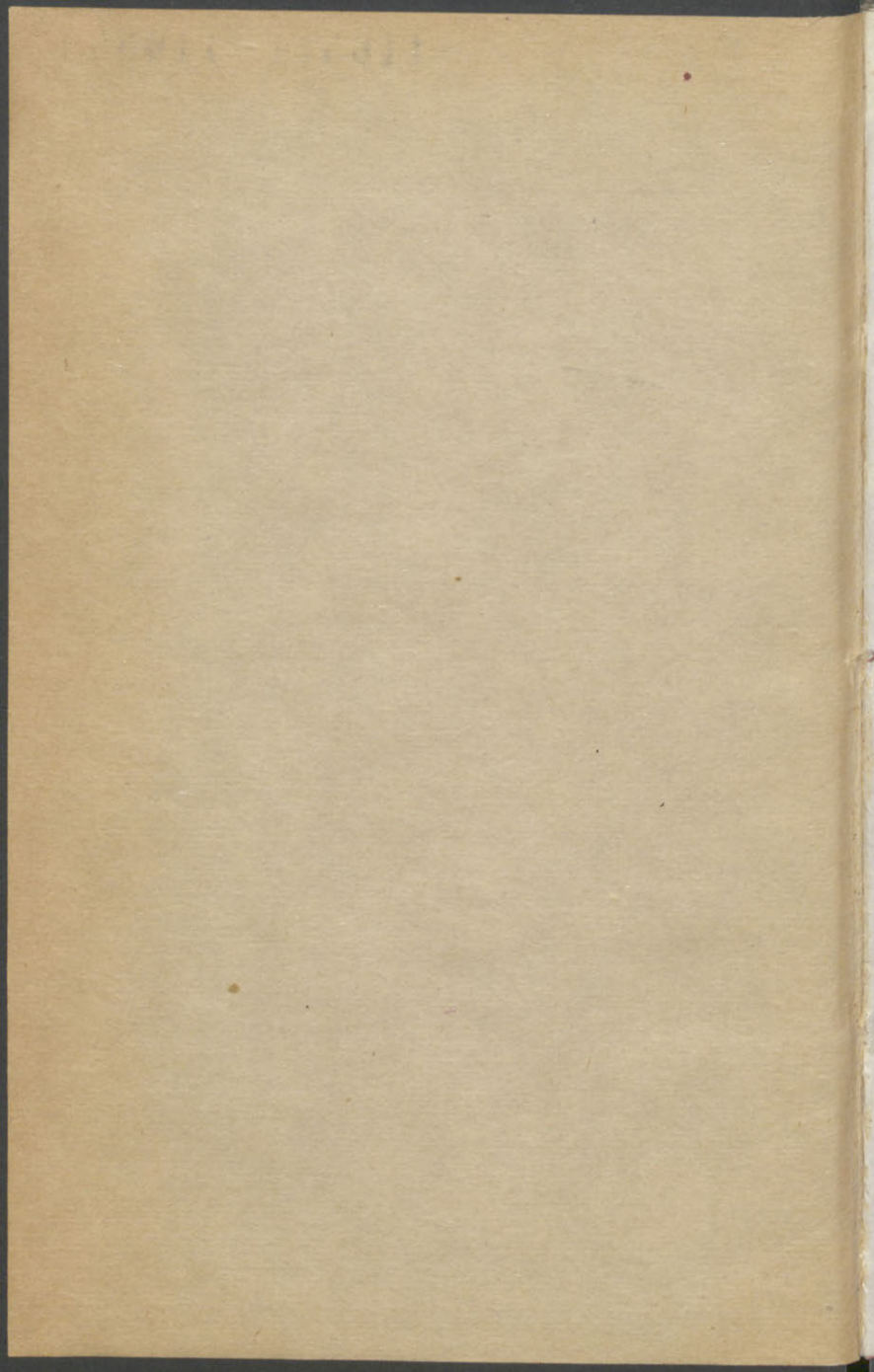
Debreceni Egyetem
Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

0 000005 054923

0/3937. GYSZ.

116571-116580

AZ
ORSZÁGOS NŐKÉPZŐ-EGYLET
HÁZFÖLAVATÓ ÜNNEPÉN

1888. MÁJUS 16-DIKÁN TARTOTT

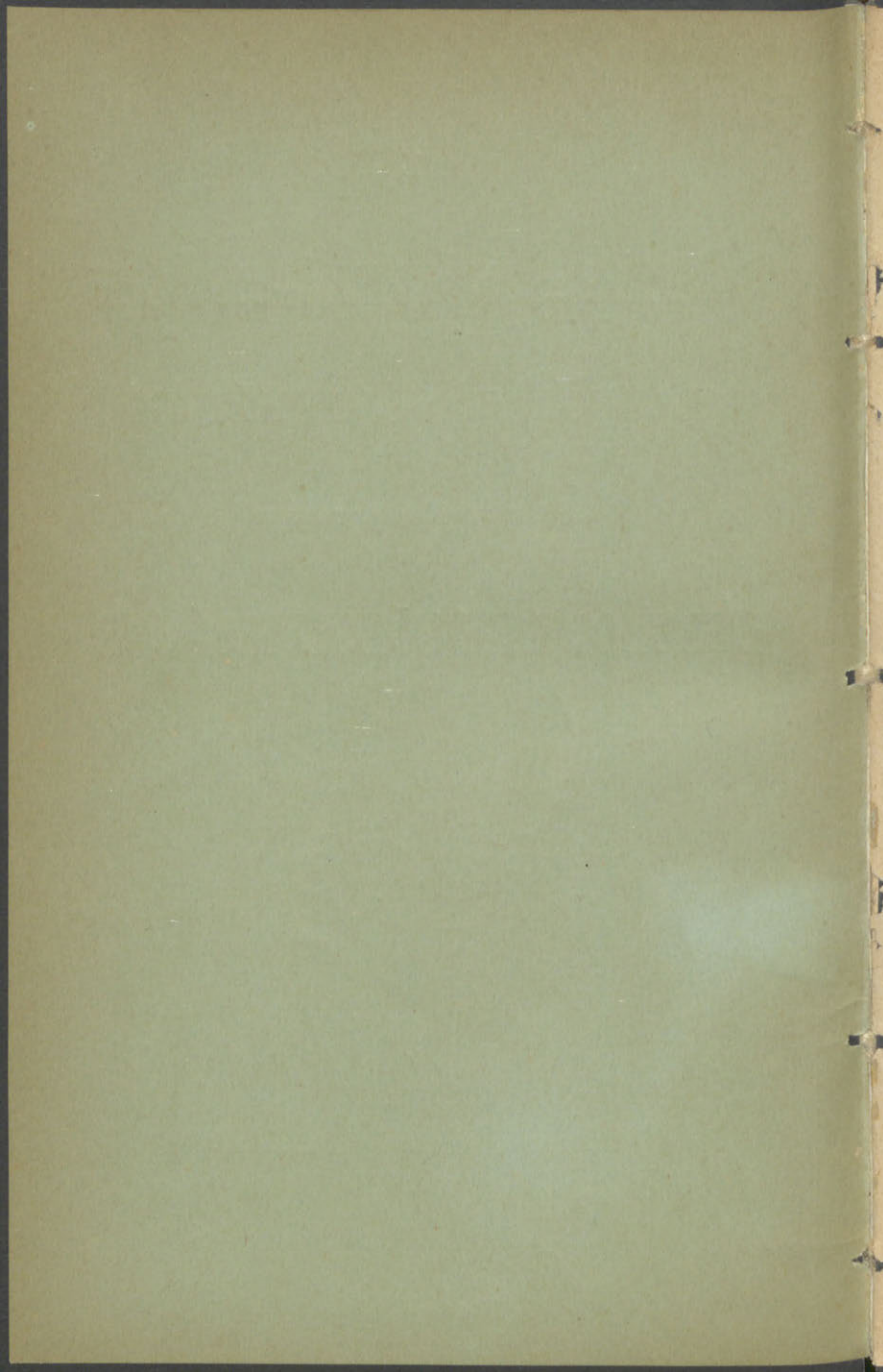
BESZÉDEK ÉS FÖLÖLVASÁSOK

BUDAPEST

PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA

1888

AZ
ORSZÁGOS NŐKÉPZŐ-EGYLET
HÁZFÖLAVATÓ ÜNNEPÉN

1888. MÁJUS 16-DIKÁN TARTOTT

BESZÉDEK ÉS FÖLÖLVASÁSOK

BUDAPEST

PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA

1888

116575

AZ

ORSZÁGOS NŐKÉPZŐ-EGYLET

HÁZFÖLAVATÁSI ÜNNEPÉLYE

1888 MÁJUS 16-DIKÁN.

Szép ünnepélylyel avatta föl az «Orsz. Nőképző-Egylet» most már teljesen kiépített intézeti palotáját az 1888. évi május 16-án. Az ünnepélyre meghívott előkelő közönség már d. e. 11 órakor teljesen betöltötte a növényekkel díszített nagy gyűléstermet, melynek két felső sarkában, az egyesület két elnöke arczképeitől jobb és baloldalon, egy-egy emelvény és asztal volt fölállítva, az egyik az elnökök, a másik a fölolvások részére. Ama mellett helyet foglaltak: özv. *Veres Pálné* sz. Beniczky Hermin elnök, özv. gr. *Teleki Sándorné* és *Majthényi Alajosné* alelnökök.

A közönség soraiban a meghívott vendégek közt ott voltak: *Berzeviczy Albert* és *Gönczy Pál* közoktatásiügyi államtitkárok, *Békey Imre* tanfelügyelő, *Ballagi Mór*, *Scarcz Gyula* orsz. képviselő, *Bogisich Mihály* prépost, *Vadnay Károly* és *Mikszáth Kálmán*, dr *Ballagi Aladár*, *Giczey Sámuel*, aztán dr *Barbás József* és dr *Verebélyi László* orvosok, *Schramm Vilmos* őrnagy, *Vidéki János*, *Vámossy Mihály* igazgató az intézeti tanárokkal együtt és még számosan.

Az egylet választmányának tagjai igen nagy számmal jelentek meg, köztük sokan olyanok, kik az első megalakulásnál is jelen voltak s azóta foly-

vást munkálkodnak az egyesület nemes céljainak megvalósításán. De voltak sokan az egyesület körén kívül álló hölgyek is, főleg növendékek szülői. Teljes névsor hiányában a következő nevek közlésére kell szorítkoznunk: *Gönczy Pálné*, az egyesületnek eleitől fogva pénztárnoka, özv. *Szathmáry-Király Pálné*, *Hollán Ernőné*, *Kralovánszky Istvánné*, *Rudnay Józsefné* sz. *Veres Szilárd*, *Girókhuthy Ferenczné*, *Várady Gáborné*, *Benedikty Györgyné*, *Eöry-Farkas Kálmánné*, *Bulyocszky Gyuláné*, *Stettner Jakabné*, *Kotzó Pálné*, *Daróczy Albertné*, *Szentpály Sz. Janka*, *Vadnay Károlyné*, *Fehér Miklósné*, *Csikó Kálmánné* sz. *Gönczy Etelka*, *Patay Béláné*, *Karlovszky Ida*, *Grúz Albertné*, *Verebélyi Lászlóné* úrhölgyek, *Zirzen Janka* és *Dusóczky Károlyné* állami tanítónő-képezdei igazgatók, *Janischné* intézeti igazgató a tanító- és nevelőnőkkel együtt, és még sok úri nő, köztük az intézetnek több volt tanítványa is.

Az ünnepély nyitányát a leánykák karéneke képezte kik a terem háttérében *Karkis* zenetanár vezetése alatt és harmonium-kíséréte mellett a *Szózatot* énekelték. Majd *Veres Pálné* elnök üdvözölte az összegyűlt közönséget, előadta az ünnepély célját, s fölolvassa azt az iratot, mely mintegy a mostani elnökség és választmány rendelkező akaratát foglalja magában az ötven év múlva következő utódok számára. Ez érdekes okirat a jelen füzet I. száma alatt olvasható.

Most *Zichy Antal* fölolvására került a sor. Megemlítjük, hogy *Zichy* úr volt a fővárosi tanfelügyelő azon időben, mikor a Nőképző-egyesület tanintézete 1869-ben megnyílt. Fölolvasó a «nőnevelésről» értekezett, érdekesen fejtegetvén hazai jeleseink közül

Fáy Andrásnak e tárgyról való eszméit; azután hosszasan szólott a német- és francia nőnevelésről, s végül különösen hangsúlyozta annak szükségét, hogy az értelmi fejlesztésen kívül a leányok testi nevelésére, s a háztartási és gazdaszásonyi ismeretek velők való elsajátítására is nagyobb gondot kell fordítani, mint a mennyit eddig — kivált a külföldi tanintézetekben — fordítani szoktak. Az osztatlan figyelemmel hallgatott fölolvadás már nyomtatásban is (az 1888 június hóra megjelenendő «Budapesti Szemle» egyik cikke gyanánt) készen levén, betéttetett azon vasládába, mely a zárkó lapja alá ez ünnepély végével fogott elhelyeztetni.

Ezután dr *Csiky Kálmán*, egyetemi tanár, ki a nőképző-egylet tanintézetének is megnyitásától kezdve számos éven át tanára volt, olvasta föl «*Visszapillantás*» cím alatt az egyesület újabb élet-történelmét, különösen az intézeti épület régibb részének fölvatása óta lefolyt hat év eseményeit. Majd a jövőbe tekintve, kifejezést adott azon reményeknek és várakozásoknak, melyekkel az egylet mostani elnöksége és választmánya méltán fordul az utódok tevékeny köteleességérzetéhez, s végül a tanügybarátok és a szülők köszönetét nyilvánítá az egyesület tagjai és mindazok iránt, kik az eddigi szép virágzás tényezői valának. Az általános tetszéssel fogadott előadást egész terjedelmében alantabb a II. szám alatt találja meg az olvasó.

Most *Ábrányi Emil* szavalta el «*A nő*» című szép költeményét, melynek hatását a lelkes előadás még inkább növelte. A zajosan megéljenzett költeményt e füzet bezáró darabjául adjuk.

Miután a növendékek az emelkedett hangulat-

hoz annyira találó *Hymnuszt* énekelték el, a közönség az elnökök vezetése alatt kivonult a teremből a folyosóra, melynek oldalfalába volt beillesztendő a zárkő és elhelyezendő az egyeslet irományait az ötven évvel későbbi utódok számára tartalmazó vasláda. Itt a jelenvoltak először neveiket irták föl egy ivre, mely szintén a vasládába tétetett; azután maga e láda helyeztetett el a fal üregébe, melyet Pezzano kőfaragó-mester egy fekete márványtáblával falazott be. E márványtáblán arany betűkkel ily fölirat olvasható: *«E tábla födi az Országos Nőképző-Egyesület emlékiratait, 1867-ben való megalakulásától fogva 1888-ig. Sziveskedjék 1938 május hó 7-dikén az elnökség e táblát kiemeltetni s az akkori iskolai viszonyokat a mostaniakkal összehasonlítani».*

A zárkő befalazásával d. u. 1 órakor véget ért a szép ünnepély, melyről egyik lap («Fővárosi Lapok») jól mondá, hogy bizvást lehetett volna *diadálünnepnek* is nevezni, mert valóban a női lelkesedés, kitartás és buzgalom győzedelmének magasztos sikerei nem csupán szavakban hirdetve, hanem megtestesülve állottak ott a közönség szemei előtt.

I.

Az Országos Nőképző-Egyesület felavatási és zárkölteteli ünnepélyén özv. Veres Pálné szül. Beniczky Hermin elnök a következő buzdító felhívással fordul az egyesület 50 év utáni elnökségéhez, mely irat a többi okmánynyal együtt a zárkö alá letétetett:

Arra kérjük az «Országos Nőképző-Egyesület» 1938-diki tisztelt Elnökségét, a mely hivatva van ezen láda felnyitására, hogy hasonlítsa össze az egyesület tanintézetének állapotát az 50 év előttivel.

E ládában vannak letéve az egyesület évkönyvei, melyekből az utókor értesítést meritend az egyesület keletkezéséről, fejlődéséről, szóval történetének első 21 évről és tájékozást nyerend úgy az egyesületi, mint az iskolai pénztárnak állapotáról évről-évre.

Továbbá e ládában vannak az iskolai értesítők, a melyekből tantervét és az iskolát érdeklő minden mozzanatot megismerend.

Mellékeljük az intézet belélete szervezetének és napirendjének leírását.

Mindezekből látni fogják, hogy miféle elvek vezértek bennünket az egyesület- és tanintézetének megalkotásában és vezetésében.

Az oktatást az irvaolvasástól kezdve a legfelsőbb kiképeztetésig a legnagyobb gonddal oly irányban vezetjük, hogy leányaink hazafias szellemű, női hivatásuknak megfelelő neveltetésben részesüljenek.

A tanfolyam 11 osztályból áll, melyekben a reál-tudományokon, élő nyelveken kívül egészségtant, nevelés- és oktatástant, gondolkodás- és lélektant és az aesthetikát tanulják. A két legfelsőbb osztályban minden tanulmányaikat tanár vezetése mellett kibővítve átismételik, mi igen hasznosnak mutatkozott, mert ez által világos áttekintést nyernek végzett tanulmányaikról.

Iskolánk felekezet nélküli, a mennyiben a növendékek, vallásukra való tekintet nélkül, egyenlő készséggel vétetnek fel és az intézetben uralkodó vallásos szellem folytán igaz vallásosságra neveltetnek; a felekezeti oktatást pedig minden vallásbeli saját hitoktatója által nyereudi.

A tudományok teljes alapossággal adatnak elő; igyekeztünk az oktatást a férfigymnásiumok jeles tanáraival vezettetni, hogy ezáltal elérhessük azon előnyt, hogy a növendékeknek ne adassék elő felületesen a tudomány, miután a tanárok megszokván a gymnásiumban a tantárgyak alapos tanítását, már csak kényelmüknél fogva sem változtatnak előadásikon, sőt írásbeli kidolgozásra is gyakran amazokéhoz hasonló tárgyat adnak.

Nagy sajnálattal kell — a valónak eleget téve — megemlítenem, hogy a vagyonos és előkelő szülők csak igen ritka esetben fejeztették be leányaikkal a legfelsőbb három éves tanfolyamot. Serdülő leányaikat igen korán vonják el a tanulástól, mi igen káros nőinkre nézve, mert éppen e felső osztályokban lesznek azon tudományok előadva, melyek a nők hivatásához, t. i. hogy gyermekeik nevelését értelemmel vezetni tudják, nélkülözhetlenek, de ezek érettebb felfogást igényelnek.

A 60-as években a férfiak körében (még a legkiválóbbak között is) azon nézet uralkodott hazánkban, hogy a nők alapos, tudományos kiképzése szükségtelen, sőt káros. Ebben megbocsáthatlan férfi-egoizmust látva, nagy szeretettel és részvéttel eltelve nőtársaim iránt, küzdelemre és tetterre hívtam föl hazám leányait e sötét és reánk nézve káros előítélet ellen. — Hasznos ismeretek minden foglalkozásra jobban képesítenek. Ezek azon fénysugarak, melyek előtt az előítéletek eloszlanak; a művelt értelem a szellemi látkört szélesbíti s a képzelt becsű külsőségeket valódi silányságukban tünteti elő. Hisz tagadhatatlan, hogy a tudomány nagy hatalom: lelkünket a mindennapiság kisszerű gondjaiból, — melyek kiváltképen a nőre nehezülnek — az eszmék világába emelve, nemesebbé és boldogabbá teszi.

Előnkbe tűzött célunkat, hogy leányainknak magasabb kiképzésre alkalmat nyújtsunk, el is értük, midőn 1867-ben a Nőképző-egyesületet megalapítottuk s tanintézetét fölállítottuk.

Kérjük az utókort: törekedjenek a megkezdett munka továbbfejlesztésére. Ne lankadjanak! mert a ki indolens, elveszíti a már kivívott jogokat is. Törekedjenek a kereseti pályákat is vagyontalan elhagyott nők számára kibővíteni, mert a nők érdekeit előmozdítani első sorban a nők kötelessége.

«Haladjunk!»

Ezt irtuk jelszó gyanánt zászlónkra 1867-ben — ez legyen a jövőben is a vezéreszavunk!

Reméllem, ezentul is Isten áldása fog lebegni egyesületünk és tanintézetünk fölött, hogy az még a jövőben is viruljon hazánk érdekében!

II.

Visszapillantás az országos nőképző-egylet újabb történeteire.

Irta és fölvasta:

Dr CSIKY KÁLMÁN.

Tisztelt ünneplő közönség!

Mint az Országos Nőképző-Egylet működésének e tanintézet megnyitásától kezdve több éven át egyik — bár csupán a tanítás terén foglalkozó — részese, mind mostanáig pedig élénk figyelemmel kísérője, szerencsés valék az egyesület tisztelt választmányának felhívása folytán, már hat évvel ezelőtt, az 1882. év január havában egy visszapillantás keretében vázolni e nagyérdemű egyesület élettörténeteit azon időpontig, midőn iskolája részére először emelvén állandó és saját hajlékot, fejlődése és sikerei e fontos mozzanatát két elnöke és vezértagja arczképeinek leleplezésével összekötött ünnepélylyel örökítette meg.*

Elbeszéltem ama visszapillantásban: hogyan érett meg mintegy huszonkét évvel ezelőtt egy magas szellemű urnő lelkében, ki ma is az egyesület élén áll, a nálunk eladdig állam és társadalom részéről meglehetősen kopáron hagyott s csak egyes vállalkozók által épen nem kielégítő módon s gyakran ferde irányban művelt magasabb nőképzés reformálásának eszméje; hogyan kelt ki és termékenyült meg az általa elhintett mag a kez-

* Ez ünnepélyen tartott beszédek az egyesület szintén közzétette volt nyomtatásban.

deményezőhez méltó hölgyek nemes buzgalmának tápláló melegétől. Elmondtam azokat a fáradozásokat, áldozatokat, küzdelmeket, melyekkel aztán a megalakult egyesület a maga elé tűzött magasztos czél megvalósításához szükséges anyagi eszközöket megszerezni a mily kifogyhatatlan leleményességgel, épen oly jó sikerrel törekedett; s megállapítván ily módon saját hírnevét a társadalomban, megalapítá egyszersmind iskolája lételét, mindig szélesebb térre terjeszté ki áldásos tevékenységét s majd egy díszes tanépület felállításával ingatlan tőkét is teremtett magának.

Akkor — hat év előtt — alig hihette volna valaki, ha csak a keblöket eltöltő eszme lelkesítő erejétől messzebb-látásra képesített egyleti hölgyek nem, hogy néhány rövid év leforgása után a Nőképző-Egyület életében ismét egy újabb esemény merüljön föl, eléggé fontos és méltó, hogy — mint e mai napon tesszük — ünnepet szenteljen örömére, és mint egy újabban elért czélpontnál megállapodva, ismét az elégyütség érzelmével tekintsen vissza az eddig megfutott pálya szakaszára. Ez az újabb esemény az egyesület tan- és nevelő-intézete épületének befejezett megnagyobbítása, vagyis az eredetileg emelt épületnek kétszeres terjedelemben való kiegészítése, a minek létesítését az előbbi épületrész fölavatása idején jámbor óhajtásként kimondani is soknak látszék vala, számításba venni pedig még egyáltalában nem lehetett.

Midőn azért az Országos Nőképző-Egylettől ez örömteljes alkalomra azt a megtisztelő megbízást nyertem, hogy mint amaz előbbi fölavató ünnepélyen, úgy most is a multakra való emlékezésnek egy-két

írott levelét csatoljam krónikájának azon kötetéhez, melyet az utódok számára megőrizni kíván: annál kevésbé vonakodhattam — e tisztnek megfelelően — kiegészíteni az egyesület működésének és haladásának az előbbi alkalommal már egybeállított adatait, minél öröndetesebbek ezek nemcsak az egyesület tagjaira nézve, hanem mindenki előtt, a ki a magyar nőnevelés ügyének fejlődése iránt érdeklődéssel viseltetik.

Az 1881. év nyarán készült el az egyesület tan- és nevelő-intézete épületének azon régibb része, melynek utczai homlokzata öt ablak szélességgel birt. Stylszerű, befelé terjedő, a telek hátsó részén kerttel is ellátott épület, mely már így magában véve is, bár nem nagy, de tetszős otthonul szolgált az intézet elhelyezésére s az egyesület az 1882. évi január 15-én tartott főlavatási ünnepélyén méltán öröndhetett fáradozásainak ily szép eredménye fölött.

Ez anyagi gyarapodással azonban nemcsak lépést tartott, hanem túl is szárnyalta azt csakhamar a tanintézet jó hírneve és látogatottsága; a mennyiben úgy a bejáró, mint a bentlakó növendékek száma folyvást emelkedett; ez épület régibb részének megnyitása óta nevezetesen a jelen tanévig 125-tel; s az egyesület csakhamar aggódó örömmel látta, hogy szaporodó szellemi családját befogadni szűkké vált az eddigi hajlék.

Közvetlen szomszédságában az intézetnek, ettől északra, két telek terült el, rajtok a múlt századból való roskatag, díztelen házak, melyek az útcza újabb szabályozási vonalába mélyen bekönyökölvén, már a városszépítési érdek is követelte minél előbbi eltávolításukat. E szempontból a főváros tanácsa e

két háznak és teleknek, melyek egyikének sem volt meg a szabályszerű szélességű homlokzata, kisajátítását elhatározta; a Nőképző-Egylet pedig a fővárostól kérelmezte e telkeknek intézeti háza továbbépítése és kiegészítése céljaira leendő átengedését. A fővárosi tanács és képviselő-testület, tekintettel azon érdekere, hogy a Nőképző-Egyesület egy kitűnő, elemi, polgári és felsőbb osztályokból való leányiskolát tart fenn saját erejéből, a minek kívülül a fővárosi lakosság élvezi közvetlen hasznát, nem egyszer tanusított előbb is már szíveséget az egyesület iránt, s ezúttal is hajlandó volt a kérdéses két telket, melyekért tulajdonosaiknak összesen 36,000 forint kártalanítási összeget fizetett, a Nőképző-Egylet céljaira átengedni, oly kikötés mellett, hogy ez adomány az egyesület részére tett alapítványnak tekintetvén, annak fejében, az egyleti alapszabályoknak megfelelőleg, a főváros jogosítva lesz 3 ingyenes bentlakó és 30 tandíjmentes bejáró növendéket ajánlani fölvételre az egyesület tan- és nevelő-intézetébe. Ily módon az egyesület e telkeknek készpénz-fizetés helyett a saját működési körén belül eső és jótékonyági törekvéseinek is megfelelő viszonyszolgálat árán jutott birtokába. Megjegyzendő azonban, hogy az egyesület az egyik telek tulajdonosának a főváros által följánlott és fizetett 18,000 forint kisajátítási összegben fölül még 6000 forintot volt kénytelen sajátjából fizetni azért, hogy a kisajátításba beleegyezzen. E szerint a tovább-építkezésre nyert terület a Nőképző-Egyletnek ezen készpénzben fizetett 6000 forintjába és a város iránti előbb említett kötelezettségébe került, mely utóbbi kötelezettség az idén, midőn a főváros

részeről 3 ingyenes bentlakó, 7 elemi és 23 a polgári vagy felső osztályokba tandíjmentesen fölvevő növendék élvezi az egyesület jótéteményeit, évi 3100 frtnak felel meg, a mi ismét 63 ezer forint tőkét képvisel.

Az újonnan megszerzett telkeken az 1886. év folyamán kezdetét vette a kiegészítő szárny építése, mely Fekete Elek jóhirű építőmester által az 1887. év nyarán be is fejeztetett, — itt is, mint a törzsrész emelése körül, *Gönczy Pál* közoktatási államtitkár úr támogatván az együletet, közbenjárásával az építési költségek beszerzése, s tanácsával az épületnek didaktikai szempontból való berendezése dolgában.

A mi ugyanis az e célra tett újabb kiadásokat illeti: miután az egyület az új szárny építésének és a régibb helyiségek megfelelő átalakításának költségeit a rendelkezésére álló pénzkészletből csak kisebb részben tudta födőzni, az első hazai takarékpénztártól egy 40 ezer forintos törlesztési kölcsönt vett föl. Úgy hogy ez idő szerint a régibb épületrészre a kereskedelmi bankból fölvevő 95 ezer forintnyi kölcsönnel együtt évenként kamatfizetés és tőketörlesztés fejében közel 10 ezer forintot fizet az egyesület adósságainak letisztázására s ez képezi azt az évről-évre megújuló terhét, mely még hosszabb ideig fog vállaira nehezedeni.

E teherrel szemben lássuk az egyesületnek egyrészről jövedelmi forrásait, másrészről meglevő activ vagyonát, hogy az erre vonatkozó adatok átnézetéből ítélhessük meg úgy a múltban az anyagi eszközök megszerzése körül nyilvánult tevékenységének eredményeit, mint azon kilátás alapos voltát, hogy jövőben is sikeresen fog megküzdeni azokkal

a nehézségekkel, melyek ez idő szerint még vagyoni viszonyai teljes rendezésének útjában állanak.

A Nőképző-Egylet jövedelmi forrásai részint tan- és nevelő-intézete bevételeiből, részint e tanintézet javára a magas kormánytól rendszeresen vagy kivételesen juttatott segélyezésekből erednek; más nemét a jövedelmeknek képezik az egyesület tagjainak évi járulékai, vagy befizetett alapítványai; másfelől vannak az egyesület körén kívül álló jóltevők, a kik ennek magasztos czéljai iránt való elismerésöknek, alapítványképen kezelendő, vagy a folyó szükségek fődözésére fordítható nagyobb összegű adományok tétele által adtak kifejezést; s végre jelentékeny bevételekre tett szert az egyesület az utóbbi évek folyamában is oly módon, hogy a nagy közönség jótékonyági hajlamát díszes és nemes irányú multságok rendezése által saját hasznára jövedelmezővé tenni igyekezett.

A mi első sorban a tan- és nevelő-intézetnek tandíjából és a bentlakó növendékek tartási díjaiból álló bevételeit illeti: az előttem fekvő adatok ennek évi összegét több mint 40 ezer frtban tüntetik föl, de a mely tetemes összeg ugyancsak a tan- és nevelő-intézet szükségletei, a nevelő és tanító személyzet fizetései és a háztartás költségei által évről-évre körülbelül teljesen igénybe is van véve. Hogy e tekintetben a bevételek és kiadások közt mégis jóformán egyensúly áll fenn és hiány nem igen mutatkozik, a fölött alig fogja bárki is csodálkozását elnyomni, és elismerését elvonni azoktól, kik az egylet gazdasági ügyeit intézik, ha mint én, néhány órát szentel az intézet költségvetésének tanulmányozására.

Vegyük hozzá mindehhez azt is, hogy az egyesület a maga tan- és nevelő-intézetében nagymérvű jótékonytságot is gyakorol, részint e tekintetben elvállalt kötelezettségei értelmében, részint saját humanitásából és jól fölfogott hivatásából kifolyólag. Ugyanis a főváros telekadományának megfelelő viszonszolgáltatásul e tanévben 3 bentlakó növendéknek ad teljesen ingyen tartást, 30 bejárónak pedig tandíjmentességet; azután részint e célra tett magánalapítványok czimén, részint saját folyó költségeinek terhére még további 47 növendéket részesít majd teljesen ingyenes, majd kedvezményes fizetés melletti ellátásban, majd teljes, majd fél-tandíjmentességben. Összesen tehát jelenleg nem kevesebb, mint 80 növendék élvez az intézet kebelében, különféle jogczimen és különböző terjedelmű jótéteményeket, melyeknek évi egyenértéke 8010 forintba megy föl. Ha tehát ez összeget az intézet 40 ezer forintnyi bevételéhez hozzá adjuk, kitünik, hogy virtualis jövedelmének egy hatodát jótékony-ságra szenteli. A Nőképző-Egylet a maga céljánál fogva, mely a művelt osztályok leánygyermekéi magasabb és női hivatásuknak megfelelő képzésben való részesítését tartja szem előtt, nem jótékony jellegű egyesület ugyan, de hogy rendeltetésének határain belül jótékonytságot is gyakorol: azt nem csak helyeselni lehet, hanem a főcél irányelvének megtartása mellett a mi társadalmi viszonyaink közt különösebb súlyt is kell fektetni rá, s annyival nagyobb, minél jobban fog az egylet ezután anyagi tehetőségében megerősödni. Az a gazdasági válság, mely egymást követő különféle okokból negyven év óta dúl hazánkban, kiválólag egy, még pedig a

múltban nagy érdemeket szerzett társadalmi osztály körében eredményezte a legérzékenyebb pusztításokat. Mig azonban ez osztály fiai előtt, bármily kedvezőtlen anyagi viszonyok közé jutottak, sokféle pálya áll nyitva, melyen kitartó erélylyel maguknak tisztességes állást, esetleg hírnevet és vagyont is szerezhhetnek: addig ugyanazon sorsra jutott leánygyermekai sokkal mostohább kilátással bírnak a jövőre nézve, s legalább is a szellemi elzüllésnek eshetnek könnyen áldozatul. Nemes és nagyjelentőségű föladatot teljesíthet az az egyesület, mely egy ily speciális természetű társadalmi baj enyhítését gondjai közé sorozza; s az Országos Nőképző-Egylet, mely ily föladatra céljánál fogva különös hivatottsággal bír, ez eszme minél bővebb mértékben leendő megvalósítása érdekében is jogosítva van és jogosultnak érezheti magát az előkelő társadalom áldozatkészségére, és azon nemesszivű emberbarátok anyagi támogatására apellálni, kik abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy vagyonuk fölöslegét egy áldásos célnak szentelhetik, és örökké gyümölcsöző depositumképen bizhatják a legjobb és leghűségesebb női kezekre.

A mi az Országos Nőképző-Egylet jövedelmeinek másik forrását, a királyi kormány segélyét illeti: e tekintetben hálával kell megemlékezni első sorban arról, hogy a közoktatásügyi miniszter úr rendszeres és jelentékeny évi segélyösszegben részesíti az egyesület tan- és nevelő-intézetét; mint a melynek működését szintúgy ő, a minden közművelődési tényező iránt élénken érdeklődő államférfi, valamint miniszteriumának legfőbb tisztviselői is, közvetlen látás és tapasztalás után ismerik és méltányolják.

A pénzügyminiszter úr pedig az 1887. évi jótékony czélú állami sorsjáték jövedelmének két tizedrészét kegyeskedett az egyesület javára engedélyezni. Ez adomány számszerű eredménye ez idő szerint még nincs tudva, remélni lehet azonban, hogy az innen várható bevétel is szép összeget fog juttatni az egyesület pénztárába.

Az egyesület vagyonának alapját s tanintézete fönntartási költségeinek első és eredeti forrását, melyről e minőségénél fogva először kell vala megemlékeznem, a pártoló, rendes és alapító tagok évdíjai és alapítványai szolgáltatták. E forrás jövedelmeit számszerűleg, kezdettől máig fölsorolni, nem lehet e rövid történelmi áttekintés és a jelen alkalom föladata. Csupán annyit említek föl, hogy a legutolsó kimutatás szerint a pártoló és a rendes tagok évdíjaiból közel 600 forint évi jövedelem folyt be, míg az alapító tagok alapítványaikat már nagyrészen befizették s e pénzek az egyesület ingatlan javaiba és fölszerelvényeibe vannak fektetve, melyekről alantabb fogok szólni. Künn van még be nem fizetett alapítványi tőke 3600 forint, melynek évi kamatai szaporítják az egyesület jövedelmeit, valamint kölcsönképen van elhelyezve — hat százalékos kamatra — néhai Röck Lilla urnő 2000 forintos alapítványa is.

Névszerint illik azonban megemlítenem azon urnők és urak neveit, a kik részint az egyesület tagjai közül, részint kívül álló körökből nagy alapítványokat tettek, vagy nagyobb összegű adományokkal segítették a Nőképző-Egyletet a magaczéljainak megvalósítására folytatott munkájában és rendeltetésének elérésében. Ugyanis: 400 forintos

alapítványt tett *Rudnay Józsefné* szül. *Veres Szilárd* urnő; 1000 forintos alapító tagok: özv. *Veres Pálné*, *Beniczky Hermin*, *Bulyovszky Gyuláné*, *Gajzágó Salamonné* szül. *Fluck Paulina*, *Vigyázó Sándorné* szül. báró *Podmaniczky Zsuzsánna* urnők és néhai gróf *Karácsonyi Guido* úr, s ugyancsak 1000 forintot adományoztak az egyeslet céljaira *Szentiványi Miklós* és *József* urak, mint testvérek, együtt. Mint már előbb is említve volt, néhai *Röck Lilla* urnő 2000 forintot végrendeletileg hagyott az egyesületnek; 6000 forintos örök alapítványokat tettek: *Bujanovich Koppi Mária* és néhai *Nadányi Albertné*, *Olasz Cze-czília* urasszonyok, s végül a jótékonyágáról Európa-szerte ismeretes *Hirsch* báró 5000 forintot ajándékozott az egyesületnek az építési költségek fődözésére. Kivánjuk, hogy e díszes sor után számos nevet jegyezzen még föl az egyesület a maga évkönyveinek lapjaira és véssen be az e célra szánt márványtáblákba!

De nem apadt el ez utóbbi hat év alatt, melynek fejleményeire ma visszatekintünk, az egyesület jövedelmeinek az a forrása sem, mely a nagy közönség lelkének mélyén, minden nemes ügy iránt, látatlanul, de állandóan buzog, mint vizek a talaj felülete alatt, s csak a női szív aesthetikai érzéke és tapintatának varázsvesszőjére vár, hogy mint termékenyítő vizsugár a fölszinre szökjék. Az 1870-es évek elejének fiatalabb s ezért az idealisabb gondolkozásra hajlandóbb társadalma hálásabb tért nyújtott ugyan a női egyesületeknek, hogy ügyes és izléses multságok rendezése által megtalálják a közönség adakozó kedvének kulcsát; de a Nőképzőegyeslet újabban is dicsekedhetik némely anyagilag

is sikerült ilynemű pénzügyi művelettel. Az Izsó-szobor értékesítésére rendezett sorsjáték 1733 frtot jövedelmezett, s a mellett a szobor egy az egyesület birtokában maradt sorsjegyre esett nyereményül. A múlt év elején az operaházban rendezett fényes multság, noha a jövedelem nagy részét a költséges kiállítás és az operaházzal való osztzkodás emésztette föl, mégis 800 forint hasznót hajtott. Még sokkal jobban sikerült anyagilag ugyancsak a múlt év májusában az a vidám képű, mozgalmas és érdekes «*tavaszi vásár*», melyet az egyesület hölgyei a fővárosi tanács szivességéből átengedett városligeti fővárosi pavillonban három napon át tartottak s melynek elárusítás alá került tárgyait a Nőképző-egylet barátai és a nagyobb kereskedők ajándékozták. Ő felsége, a király is 300 frt adománynyal kegyeskedett a vásár pénzügyi eredményéhez hozzá járulni, mely ilyenképen 2500 frt tiszta bevétellel gazdagította az egyesületnek épen a múlt év folyamán nagyon igénybe vett pénztári készletét.

De hogy bevégezni siessek ezen financiaális jellegű adatok fölsorolását, melyeknek statisztikája a tisztelt hallgatóságot sokkal kevésbbé alkalmas mulattatni, mint a mily örvendetesek voltak azok ez érdekelt egyesületre nézve: röviden föl fogom tüntetni még az orsz. Nőképző-egylet tényleges vagyoni állását, meghuzván a mérleget a cselekvő vagyon és a lebegő terhek közt. Az intézeti épületnek és a telkeknek, melyeken ez áll, pénzbeli értéke, ha az előállítási költségeket és a vételárakat vesszszük alapul, meghaladja a 250 ezer forintot, mig a fölszerelésekre több mint 30 ezer frt van befektetve. E szerint az egylet ingatlan vagyona, tartozékaival

együtt (nem számítva tehát fönlevő pénzbeli követeléseit és még nem folyósított, de biztos kilátásban levő várományait, a milyenekről fentebb szólottam), mintegy 280,000 forintot képvisel. Ellenben tartozik az egyesület a kereskedelmi banknak az első ízben fölvett kölcsön fejében 95,000 és a hazai első takarékpénztárnak a másodizben realizált kölcsön fejében 40,000 forinttal, mely kölcsönök közül az előbbinek törlesztése már néhány év, a másodiknak törlesztése egy év óta folyik. Mindkét kölcsön, melyeknek teljes összege 135 ezer forintra rug, törlesztési levén, kamatfizetés és tőketörlesztési hányad czimén évenként összesen közel 10 ezer forint fizetésének kötelezettsége terheli az egyesületet s ez az évi teher áll szemben a 280 ezer frt értékű ingatlan értékkel, oly módon, hogy ez évi tartozásnak sokkal nagyobb része mintegy 26 év múlva, kisebb része pedig 33 év múlva fog teljesen megszűnni, ha csak az egyesületet kedvező körülmények képessé nem teszik adósságainak gyorsabb tisztázására.

Bár ezek szerint az egyesület vagyoni viszonyai eléggé kedvező mérleget mutatnak, a teher mégis, melynek lerovása még hosszú időn át évről-évre megújuló kötelezettséget képez, nem csekély, s továbbra is teljes mértékben igényli a Nőképző-egylet elnöksége, választmánya és minden rendű tagjai részéről azt a szeretetet, fáradni nem tudó buzgalmat, önzetlen lelkesedést, csüggedetlen kitartást, ügyes leleményességet, okos számítást, melyet eddig az ügy érdekében kifejtettek és tanúsítottak. Követeli továbbá az állami és fővárosi hatóságoknak azt a jóakarátát, a társadalmi tényezőknek azon ked-

vező előzékenységét, s egyesek és a közönség jótékonyságának azt a melegét, melyet eddig a Nőképző-egylet s annak iskolája oly hálára méltó bő mértékben volt szerencsés tapasztalni. Ez a mai ünnepély legyen biztosító záloga annak, hogy mindez jövőben sem fog hiányozni. Ez a mai ünnepély, mely a lefolyt évek sikereinek van szentelve, szolgáljon buzdításul és irányjelül a további teendőkre nézve, és kiinduló pontjául azon egymás mellett párhuzamosan haladó törekvésnek, hogy az egyesület tan- és nevelőintézete folyvást magasabb színvonalra emeltessék, és hogy az egyesület az anyagi terhektől megszabaduljon, s azután tevékenységét kizárólag a maga főcéljára, a magasabb nőnevelés igényeinek kiterjedtebb mértékben leendő megvalósítására szentelhesse.

Most pedig vessünk még egy tekintetet a jelen ünnepély szemmel látható két főtárgyára, s az Orsz. Nőképző-egylet húsz éves munkálkodásának két szép eredményére: virágzó iskolájára és az ezt magában foglaló gyönyörű épületre, melynek falai közt összegyűltünk.

E tan- és nevelőintézet a maga nemében és speciális rendeltetésénél fogva egyetlen a magyar hazában. Beléphet ide a hat éves leánygyermek, és négy elemi, négy polgári s három felső osztályon keresztül oktatást nyer szintugy a törvény által az elemi és polgári leányiskolák részére meghatározott tantárgyakban, mint a magasabb női műveltség alapját képező tudományokban és az izlés, széperzék fejlesztésére s a szív nemesítésére szolgáló ismeretekben, hogy mint 17 éves hajadon visszalépven ismét a szülői házba, legyen annak dísze és

öröme, majdan pedig őrangyala a családi életnek, támasza és igazi felesége a férjnek, nevelője a gyermekeknek, példányképe az erénynek és jó erkölcsöknek, takarékos vezetője a háztartásnak, vagy ha kevésbbé kedvező sorsa más működési tért jelöl számára az életben: akkor is, ott is, idegen hajlék födele alatt is, tudjon ura lenni kötelességeinek, s áldása mindazoknak, a kik gondjaira bízvák; minden esetben pedig terjesztője a magyar szellemnek és nyelvnek, ápolója az igazi értékkel bíró nemzeti jellemtulajdonoknak, letéteményese a tiszteletreméltó régi hagyományoknak, de a mellett lelkes hive az okos társadalmi haladás eszméinek, büszke saját méltóságára, szerény mások megítélésében, bátor a világ küzdelmei közt, alázatos isten előtt.

A derék nő ez eszményképének minden vonásai az egyes egyénekben bizonyára csak ritkán valósulnak meg; mert hiszen tökéletes embert hol találhatunk? De azért ez eszményképnek kell fölállítva lenni a magasabb nőnevelés és tanítás oltárán; ez az eszménykép van fölfüggesztve a nőképzés csarnokában is, hol jelenleg 358 növendék nyeri ez eszménykép vonásaira irányzott tekintettel és ennek mintájára szabott elvek szerint lelki művelődését és jellemtulajdonainak idomítását. Ez az eszménykép az, melynek jellemző vonásait vitte ki az életbe az a körül-belül 1500 ifjú nő, kik ez intézet fönnállása óta kevesebb vagy több éven át, s egyesek az összes tanfolyamokon keresztül, itt nyervén kiképeztetésöket, ma már mint családanyák, vagy a társadalmi tevékenység különböző térein, avagy még az élet gondtalan tavasznapjait élvezve, bizonynyal mindannyian hálás szívvél gondolnak

vissza e tűzhelyre, melynek lángjánál lelkök fákláját meggyújtották.

A Nőképző-egylet tan- és nevelőintézete élén egy igazgatónő áll, már számos év óta egy oly hölgy, kinek a nőnevelés gyakorlati terén szerzett érdemeit, igazi anyai szeretetét és nevelői tapintatát már a második nemzedék tagjai, az egykori növendékek leányai, hirdetik. Mellette 21 tanár, öt tanítónő, hat nevelőnő és két bonne osztozkodik odaadó buzgalommal a tanítás és az annyi körütekintést, türelmet és szerető gondoskodást igénylő nevelés munkájában, megelégedésére a szülőknek, a tanügyi felügyelőségnek és a tanügy mindazon barátainak, kik e helyiségeket az évi közvizsgálatok — nem csupán mutatás végett, hanem az alapos tudás kinyomozása céljából tartott vizsgálatok — alkalmával be szokták népesíteni.

Azon szingazdag képhez, mely egy leánynevelőintézetet a fiúiskolák egyhanguságától oly előnyösen szokott megkülönböztetni, teljesen méltó az az érdekes keret, az a művészi foglaltvány, melyet ez épület, a Nőképző-egylet díszes palotája alkot.

A kétemeletes, de a mellette álló háromemeletes házakkal egyenlő magasságú épület utcái arcvonalában teljesen egységesnek, ugyanegy időben keletkezettnek tűnik föl, bár — mint említém — északi hosszabb része tavaly épült s így hat évvel újabb azon résznél, mely az utcára néző vonalában rövidebb, de befelé mélyebben terjed. Az egésznek derült nyájas jellege, renaissance-stylú tiszta vonalai, színes téglaburkolatú falai s terracotta-diszítványokkal ellátott elegáns homlokzata, félköríves szemöldökű ragyogó ablakainak tizenkettős három

sora : már kívülről is rávallanak a nőnevelés modern csarnokára. Nem barátságstalan és jellegtelen bérház, mely állandó tanyát nem ígér; nem rideg zárdá, melyben a világ örömeiről való lemondás lakik; nem dísztelen kaszárnyaépület, a merev kötelességteljesítés jelképe; de nem is czifra és hivalkodó, mint a hiuságok vásárcsarnoka; — hanem egyszerűen szép és nemes, példázva azok magaviseletének kellékeit, a kik falain belül növekednek.

Külső szépségének megfelel belső berendezésének czélszerűsége. Széles földött folyosók, tágas nyílt csarnokok, bő levegőjű lak- és hálósobák, világos tantermek, sőt még egy eserjebokrok és virágokkal beültetett kert is, a belváros zsufolt házai közt becses apró oáz, — kellemes és lakályos szint kölcsönöznek az egésznek, s elegendő tért és helyiséget nyújtanak a bentlakó növendékeknek, hogy kedvezőtlen időjáráskor is mozoghassanak. Összesen 70 helyiséget foglal magában ez épület, mely helyiségekből 24 szolgál tanczélokra, u. m. 11 osztályterem, 3 tanulóterem, 5 zongoraszoba, egy-egy rajz-, ének- és tornaterem és 2 gyűjteménytár. A többi részeket a lakó- és betegszobák, háló- és ebédlőtermek, ez a díszterem, és a háztartáshoz szükséges egyéb helyiségek foglalják el.

Tisztelt közönség! Néhány nap mulva lesz éppen 20 éve annak, hogy a Nőképző-egylet, miután alapszabályai a miniszteriumtól megerősítették, első alakuló közgyűlését megtartá s az így megtestesült eszme hirdetőjét és lelkes terjesztőjét, *Veres Pálné* urhölgyet az elnöki s gr. *Teleki Sándorné* urhölgyet az alelnöki székre megválasztván, az egyesület tényleges működése megindult. A tanintézet még

csak az azután következő év őszén nyilott vala meg. Tehát alig husz évnék eredménye mindaz, a mire a tisztelt közönség figyelmét irányoztam, a mit ma szemünk előtt látunk. A kezdeményezésnél közreműködött hölgyek ma még többnyire teljes tevékenységben szentelik erejüket a munka tovább folytatására; ugyanazon elnök és alelnök vezeti az egyesület ügyeit; a pénztár sok felelősséggel járó ügyeinek vitele csaknem az egylet első megalakulása óta máig ugyanazon gondos kezekben nyugszik; a választmány, újabb elemekkel ugyan folyvást fölfrissítve, most is jó részben tartalmazza még azoknak neveit, kik a kisdéd intézmény bölcsőjét anyai szeretettel ringatták. E két évtizedes multa való visszagondolás, törekvéseiknek sikere, ma bizonyára mindannyijok keblét édes örömmel és jogos büszkeséggel töltheti el!

De az emberi természetben egyszersmind kiolt-hatatlanul él az a vágy, hogy a későbbi, az egyéni élet határán túl terjedő jövő időkbe előre tekintsen, s maradandóságra szánt művének sorsában a magahalhatatlanságának egy részét szemlélhesse. És ez a vágy — a jövőndőt kutatni — annyival jogosultabb, és az a remény a jövőben való fenmaradás iránt annyival biztosabb alapon áll, minél inkább ki tudott valaki lépni az egyéni önzés szűk köréből, s minél jobban össze tudta olvasztani és azonosítani saját lényét egy általános czéllal, egy eszmével, mely a maga egészében örökké fenmaradó emberiségnek boldogítására van hivatva.

Sokszor hasonlították össze a költők az időt a tengerrel. Mint amannak a jövő titkát határoló küszöbén, úgy áll az ember ennek partjain tétovázva

és tehetetlenül, míg önnön erejére van hagyatva; vágyódó szemei bizonytalanul tévedeznek a végtelen vizeken.

De ha egyszer hajót épít talpa alá, ha vitorlát feszített ki feje fölött, ha kormányt alkalmaz kezeügyébe: vigan halad tovább; ismeretlen égtájak köde fölszakad, s új világ partjai bontakoznak ki tekintete előtt. Ilyen hajó, ilyen vitorlák, ilyen kormány a bizonytalan jövő tengerén: az általános emberi fejlődés nagy érdekeinek szolgálatában teljesített munkálkodás. A mit az egyén az utódok állandó hasznára tett, a mit a társadalom és nemzete javára tartós becsút végzett: abban saját lényének legnemesebb részét adja át a jövőnek, saját szellemi képét örökíti meg, önnön erejét, gondolkozását és eszméletét hagyja, mint egy századokra fölhuzott óraművet, működésben, és így önmagát látja még azon idők távolában is, a mikor érzéki léte már a mulandóságban merült el.

Milyen lesz az orsz. Nőképző-egylet, milyen e tan- és nevelő-intézet sorsa, állapota, képe egy fél-század, avagy száz év múlva? — meg fogja-e a gondviselés kimélni sujtó próbáltatásoktól, melyeknek minden emberi mű alávetve van? meg fogja hozni fejlődésének azokat a gyümölcseit, melyekkel a mai szép virágzás biztat? meglesz-e az utódokban, ha majd a mai támaszok kidőlnek, az a szerető gond, az a lankadatlan buzgóság, az a termékeny lelkesedés, mely a semmiből a mai eredményeket teremté, s a mely szükséges ahhoz, hogy ez eredmények ne csak veszendőbe ne menjenek, hanem gyarapodva, folyvást újabb haladásnak szolgáljanak alapjául? Ezek a kérdések merülnek ma

föl a nőképző-egylet hölgyeinek lelkében. ezeknek tudására irányul a jövőbe tekintő vágyuk. E kérdéseknek és e váagnak lesz kifejezése ez ünnepély ama végső aktusa, mely szerint az egyesület a most fölavatott intézeti épület zárkövébe határozta elhelyeztetni mindazon irómányokat és adatokat, melyek eddigi történelmére, fejlődésére, vívmányaira és reményeire világot vetnek. Az ötven és majdan a száz évvel később élő és működő utódok hozzák ismét napfényre ez adatokat, s adjanak választ azon kérdésekre, melyeket a jelen, nem amaz iratok betüiben, hanem az azokból beszélő tettek érthető nyelven intéz hozzájok.

Hogy milyen lesz a jövő válasza ama kérdésekre, ki tudná most előre jósolni! De ha tudjuk, hogy a jó és alapos kezdet a sikeres folytatásnak biztosítékát szokta képezni; ha bizodalmunk van, hogy a magyar nők jellemereje, kulturai érzéke és hazafisága a jövőben sem fogja megtagadni magát és mindenkor az a szikla lesz, melyen a nemzeti műveltség geniusa — mint Krisztus az ő hiterős tanítványán — fölépítheti a maga házát: akkor bizton remélhetjük, hogy az a fél, vagy egy századdal utánunk következő kor, vagy akár egy még távolabb jövő mélyén nyugvó év is, hatásában gyarapodott, erejében és hírében növekedett és a magyar nőképzés történelmének elismerésétől környezett közművelődési tényezőként fogja találni az Orsz. Nőképző-egyletet és annak tan- és nevelő intézetét. Hiszszük, hogy mikor e most új épület födelét a tisztes vénség moha fogja már borítani: itt bent e termekben és csarnokokban akkor is és mindig a magyar nőnem örök ifjúságának tavasza fog ragyogni s a

magyar szellem hervadatlan virága évről-évre dúsabb tenyészetben újul meg.

De ha a jövődőbe való biztos látás nem is adott meg az embernek, mégis mi, kik az Orsz. Nőképző-egylet körén kívül állva, mint a tan- és nevelés-ügy barátai, vagy mint szülők veszünk részt e szép ünnepélyben, egyet bátran előlegezhetünk a jövődőtől s attól a közönségtől, mely ötven év múlva fogja e termet betölteni. És ez: az elismerés és hála szózata, melylyel adóznunk kell azon tiszteletreméltó hölgyeknek és férfiaknak, kik ez egyesület, kik e tan- és nevelő-intézet létesítésére, fenntartására és virágzóvá tételére, lelkőknek nemes eszméit, vagyoni tehetségek adományait, tanácsuk és tudományok kincsét, szeretetöknek melegét, szívük gondos jóságát szentelték és folyvást szentelik.

Élvezzék még sokáig a legtisztább örömet, mely az önként vállalt társadalmi kötelesség sikerdus teljesítésének tudatából eredve, eltölti keblöket; legyen jutalmok az a dicsőség, hogy lelkőknek eszményét egy nagy szellemi család tagjaiban valóstották meg, és hogy áldásos működésök emlékezete a nemzedékek szívében és a magyar nőnevelés történelmének lapjain megörökítve fönn fog maradni!

III.

A NŐ.

Ábrányi Emiltől.

Szép a nő, ha tetszelegve nézi
Tükörében arcza kellemét,
Mely delejként vonzza és igézi
A meghódolt férfiak szemét.
Szép a nő, ha büszke pillantása
Gyémántjával versenyt ég, lobog.
Ugy tetszik, hogy nincs a földön mása,
Legszebb, a mit isten alkotott.

Legszebb? Oh! nem! Csak a bókolónak
Lehet az, ki léhán hizeleg.
Ki a nőt csak arra véli jónak,
Hogy üres szavakkal csalja meg.
Szebb a nő, részvéttől megkapatva,
Ha szemének drága gyöngye foly;
Ha kedélyét vig örömmek adja,
S minden dísze egy igaz mosoly.

Ugy van, úgy! A legszebb arcz pompája
Festett éden, — hideg a gyönyör
A mit ébreszt, ha a lélek bája
Tündérujjal nem ékíti föl;
Hogyha nincs meg a csodált alakban
A valódi hódító erő:
Az a szépség, mely leirhatatlan,
Mert a szív fényéből áll elő.

Álljon bár dus Croezusokból s szője
Aranyával a világot át:
Nép nem gazdag, népnek nincs jövője
Mely a nőnek szép lelket nem ad.
Törpül, satnyul, hogyha nem vezérli
Szent hűség és gyöngéd kegyelet.
Mert csak akkor lesz nagygyá a férfi,
Ha magához méltó nőt szeret.

Méltó nőt, ki lankadatlan hévvel
Tud buzogni szebb eszményekért;
Méltó nőt, ki lelkével, szívével
Mindent érez és mindent megért.
Magzatának legjobb nevelője,
Férjének leghivebb támasza;
Minden nagy czél részt kérhet belőle,
S szent előtte mindig a haza.

Üdv azoknak, kik a női lelket
Jóvá és erőssé képezik;
Üdv azoknak, a kik nőt nevelnek,
Mert a földet boldoggá teszik.
Nevüket nem márvány őrzi meg, de
Nemzedékek hosszú sora, mely
Belenyulván késő ezredekbe,
Nekik élő szobrokat emel.

1²

